

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Περιβάλλοντος
Τμήμα Περιβάλλοντος

**ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ
& ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΩΝ (*Power Point*)**

Επιμελητής

Αναπλ. Καθηγητής Χρήστος Χ. Καρύδης

Αθήνα

2022

Ο Γραπτός Λόγος είναι επικοινωνία, είναι μνήμη

Είναι ένας κώδικας ο οποίος έχει χρονικότητα & ρυθμό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. ΣΚΟΠΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	4
2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ	5
3. ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	6
4. ΠΑΡΑΘΕΣΗ – ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ	7
5. ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	8
6. ΠΩΣ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ (ΑΠΟ ΤΟΝ DR.HUGH S. RYPER)	10
Υπόδειγμα εξωφύλλου του αντιτύπου που υποβάλλεται	16-17
7. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ	18
8. Γενικές Τεχνικές Λεπτομέρειες εργασίας	19
9. Παρατηρήσεις Αισθητικής	19
10. ΟΙ ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ	20
11. ΤΡΟΠΟΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ	20
12. Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΜΙΑΣ ΚΑΛΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ (Power point)	22
13. ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	23
14. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	24

Μια επιστημονική εργασία δεν έχει ως στόχο την παράθεση-συσσώρευση γνώσεων και πληροφοριών αλλά την *κριτική* επεξεργασία, την λογική ανάλυση ενός ζητήματος. Σχετίζεται δηλαδή με την ικανότητα να εντοπίζουμε τα προβλήματα, να τα αντιμετωπίζουμε μεθοδικά, να εκθέτουμε με σαφήνεια και αυστηρότητα την *επιχειρηματολογία* μας¹.

Μια εργασία, πτυχιακή ή διπλωματική αποτελεί δημόσιο έγγραφο, το οποίο πρέπει να πληρεί ορισμένες ουσιαστικές & τυπικές προϋποθέσεις.

1. ΣΚΟΠΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ²

Σκοποί μιας πανεπιστημιακής εργασίας/μελέτης/δοκιμίου:

- η παραγωγική ενασχόληση με ένα κομμάτι επιστημονικής ύλης και η **κατανόησή** του
- η **τεκμηρίωση** απόκτησης επιστημονικής γνώσης
- η **εξάσκηση** στη συγγραφή επιστημονικής εργασίας
- Παρά τις διαφορές, η πρωτότυπη επιστημονική εργασία αποτελεί το **πρότυπο** της πανεπιστημιακής εργασίας (τόσο ως προς τη **μορφή** όσο και ως προς το **περιεχόμενο**).
- Οι επιδιωκόμενοι σκοποί της πανεπιστημιακής εργασίας μπορούν να διαφέρουν, ανάλο-γα με το είδος της: σύντομη προφορική παρουσίαση στο πλαίσιο ενός μαθήματος (και ενδε-χομένως γραπτή επεξεργασία της), μελέτη, διπλωματική εργασία, διδακτορική διατριβή. Η τελευταία δεν αποτελεί πλέον εξάσκηση ή τεκμηρίωση, αλλά έχει αποκλειστικά ερευνητικό χαρακτήρα, αποβλέποντας σε παραγωγή νέας γνώσης. Ο σκοπός αυτός δεν αποκλείεται να ενυπάρχει σε μικρότερο βαθμό και στις άλλες μορφές πανεπιστημιακών εργασιών.

Η ακαδημαϊκή εργασία πρέπει να αποδεικνύει την ικανότητα του φοιτητή:

- να επιλέγει με σαφήνεια το θέμα του
- να το επεξεργάζεται αυτοδύναμα
- να εφαρμόζει τις ειδικές μεθόδους και προσεγγίσεις του επιστημονικού του πεδίου
- να βρίσκει και να χρησιμοποιεί παραγωγικά την απαραίτητη βιβλιογραφία
- να δομεί το περιεχόμενο με τον κατάλληλο τρόπο
- να περιορίζει την ανάπτυξή του στην αναγκαία έκταση
- να γράφει με τρόπο γλωσσικά ορθό
- να γράφει κατανοητά για τον αναγνώστη στον οποίο απευθύνεται
- να παρουσιάζει τα συμπεράσματα του με τρόπο εύληπτο και σαφή
- να παραπέμπει και να παραθέτει με τρόπο ορθό και ενιαίο
- να δίνει στο κείμενο μια ενιαία εξωτερική όψη.

¹ Κάλδης, Β. *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*. Πάτρα

² Θανασάς, Π. *Συγγραφή Ακαδημαϊκής Φιλοσοφικής Εργασίας*. Αθήνα.

- **Ύφος**

Το ύφος μιας επιστημονικής εργασίας δεν επαφίεται στην ελεύθερη εκλογή του συγγραφέα, αλλά υπόκειται σε κανόνες:

- ακρίβεια
- απροσωπία, αντικειμενικότητα
- απλότητα, λιτότητα
- επιχειρήματα αντί ρητορικής, αποδείξεις αντί μεγαλοστομιών
- αποφυγή στόμφου και «καλλωπιστικών» στοιχείων, βερμπαλισμών και κομπορρημοσύνης, στερεοτύπων ή κοινοτοπιών!

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Πρέπει να γνωρίζουμε ότι το να γράφουμε με σαφήνεια είναι εκτός των άλλων, θέμα προετοιμασίας και εμπειρίας.

- Μη γράφετε μακροσκελείς περιόδους. Διαιρείτε τις περιόδους σε μικρές προτάσεις.
- Κάθε πρόταση είναι αυτοτελής νοηματική και γραμματική/συντακτική ενότητα και όχι συντακτική συνέχεια της προηγούμενης με δήθεν υπονοούμενο το γραμματικό υποκείμενο που προηγήθηκε.
- Αλλάζετε παράγραφο συχνά αλλά κυρίως όταν πρέπει, δηλ. όταν μία νέα ιδέα, θέμα ή επιχείρημα πρόκειται να εμφανισθεί ως νέα υποενότητα. Σχεδόν ποτέ δεν πρέπει μια πρόταση να αποτελεί μόνη της παράγραφο. Παράγραφοι κάτω των πέντε γραμμών θα αποφεύγονται.
- Ελέγχετε την ορθογραφία, την στίξη και την τυπογραφική στοίχιση.
- Να θυμάστε πάντα ότι σε μια επιστημονική εργασία είναι πολύ σημαντικό να ακριβολογούμε. Πρέπει να επιχειρηματολογούμε με στοιχεία, να αναλύουμε με βάση την λογική συνεπαγωγή και να απέχουμε συναισθηματικά από το θέμα. Δεν πρέπει ποτέ να "εντυπωσιάζουμε". Άλλο ορθή γνώση βασισμένη σε κριτική εξέταση επιχειρημάτων λογικής, άλλο ευήθεια και απομιμητική αποδοχή της μοδάτης αστήρικτης γνώμης.
- Προσέχετε τις ανακολουθίες. Προτάσεις με "λοιπόν", "επομένως" κλπ, υπονοούν λογική συνεπαγωγή, άρα η χρήση πρέπει να είναι ελεγχόμενη. Η επιστημονική εργασία αναλύει μεθοδικά ένα θέμα και άρα παρουσιάζει λογική ευταξία - δεν είναι σωρηδόν αποθήκευση φράσεων ή ασύνδετων ιδεών.
- Μην κάνετε χρήση σχολικών εγχειριδίων, εγκυκλοπαιδειών ή ένθετων εφημερίδων. Η πανεπιστημιακή εργασία δεν πρέπει να στηρίζεται σε παιδικές απλουστεύσεις, ή στην επιφανειακή απλοϊκότητα της Κυριακάτικης εκλαϊκευσης προς μαζικοποίηση ανθρώπων και "γνώσης".
- **ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ Η ΟΠΟΙΑ ΔΕΝ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΜΕ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΔΕΝ ΝΟΕΙΤΑΙ. [ΑΡΑ ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΔΕΚΤΗ]**

Οι προτάσεις στην εργασία πρέπει να είναι απλές και σαφείς. Οι μεγάλες περίοδοι οδηγούν το συγγραφέα και τον αναγνώστη σε σύγχυση. Προσπαθούμε επίσης να συγκροτούμε παραγράφους με ολοκληρωμένο νόημα, ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να βάζει ένα τίτλο σε κάθε μια από αυτές.

Μεταξύ τους οι παράγραφοι, οι ενότητες και τα κεφάλαια οφείλουν να παρουσιάζουν λογικό ειρμό και συνέχεια, ώστε ο αναγνώστης να οδηγείται αβίαστα

στο τελικό συμπέρασμα. Ο αναγνώστης πρέπει επίσης να προετοιμάζεται για κάθε ενότητα που πρόκειται να ακολουθήσει έτσι ώστε να οδηγείται στη συνέχεια της μελέτης της εργασίας μας. Έτσι καταφέρνουμε η εργασία μας να έχει **αρχή, μέση και τέλος**.

3. ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- **Εισαγωγή (σύντομη: μία εκτενής παράγραφος)**

Ανακοινώνουμε συνοπτικά το προς εξέταση ζήτημα ή τον προβληματισμό καθώς και τη δομή της εργασίας μας. π.χ. Η εργασία αυτή έχει ως στόχο/σκοπό ... Στο πρώτο κεφάλαιο ή μέρος θα επιχειρηθεί να ορισθεί το τάδε σημείο ...

Σκοπός της εισαγωγής είναι να βοηθήσει την αναγνώστρια/ αναγνώστη να αντιληφθεί το στόχο της εργασίας σας. Πρέπει να είσαστε συνετοί/ές και να μην υπόσχεστε κάτι που δεν θα αναφέρετε. Γι' αυτό το λόγο, τις περισσότερες φορές η εισαγωγή ξαναγράφεται όσο προχωρεί η εργασία ή στο τέλος.

- **Κύριο θέμα**

Ανάπτυξη του θέματος και της επιχειρηματολογίας μας με βάση την λογική ανάλυση και την τεκμηρίωση (δηλ. με συνεχείς υποσημειώσεις και αναφορές σε ακαδημαϊκές πηγές).

- **Επίλογος (σύντομος)**

Συμπεράσματα και ανοιχτά ερωτήματα. Ελέγξτε εάν και κατά πόσον έχετε πράγματι επιτελέσει αυτό που υποσχεθήκατε στην Εισαγωγή και εάν η ανάπτυξη του θέματος στο κύριο κορμό πράγματι υποστηρίζει και οδηγεί στο συμπέρασμά σας.

Η σειρά των πρώτων σελίδων κάθε εργασίας, πτυχιακής ή διπλωματικής θα πρέπει να είναι:

- Εξώφυλλο
- Αφιερώσεις (προαιρετική)
- Ευχαριστίες (προαιρετική, acknowledgements)
- Πίνακας περιεχομένων (με σελίδες στο δεξιό μέρος)
- Πίνακας γραφημάτων, πινάκων, χαρτών, σχεδιαγραμμάτων και φωτογραφιών (εάν υπάρχουν).
- Περίληψη (Abstract, εάν πρόκειται για πτυχιακή ή διπλωματική)

4. ΠΑΡΑΘΕΣΗ – ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Κάθε επιστημονική εργασία στηρίζεται σε επιχειρήματα. Ο συγγραφέας μιας εργασίας οφείλει συγχρόνως να λαμβάνει υπόψη του τα επιχειρήματα που έχουν ήδη διατυπωθεί για το θέμα του: να στηρίζεται σε αυτά, να τα βελτιώνει, να τα διορθώνει, να ασκεί κριτική.

Απόψεις άλλων παρατίθενται για δύο λόγους:

- τεκμηρίωση και ενίσχυση απόψεων του συγγραφέα
- λόγοι επιστημονικής εντιμότητας επιβάλλουν να αναφέρεται η προέλευση απόψεων που δεν είναι δικά μας δημιουργήματα.

Η βιβλιογραφική τεκμηρίωση δεν αρκεί από μόνη της: χρειάζεται επιτυχής ένταξή της στη συλλογιστική μας, καθώς και ορθή επιλογή των πηγών μας.

Η ορθή χρήση παραθέσεων και παραπομπών απαιτεί αίσθηση του μέτρου και εξάσκηση. Υπερβολική χρήση τους διακόπτει τη συλλογιστική της εργασίας ή δείχνει ότι ο ίδιος ο συγγραφέας δεν έχει να πει πολλά δικά του πράγματα.

Τρεις τρόποι αναφοράς σε απόψεις τρίτων:

- αυτούσιο απόσπασμα (σε εισαγωγικά)
- παράφραση
- περίληψη

Ο συνδυασμός αυτών των στοιχείων και η σύνθεσή τους καθιστούν το κείμενο πιο ευα-νάγνωστο. Εδώ δεν υπάρχουν κανόνες...

Ακολουθώντας το σύστημα Harvard και στις τρεις περιπτώσεις είναι απαραίτητη η αναφορά στην πηγή: [(όνομα συγγραφέα, έτος πρώτης δημοσίευσης και σελίδα: π.χ. [(Καρύδης, 2006:89) ή (Καρύδης, 2006)]. Το σύστημα αυτό είναι σύντομο, επιτρέποντας συγχρόνως την ενσωμάτωση της παραπομπής στο σώμα του κειμένου και την αποφυγή υποσημείωσης.

Ένας άλλος τρόπος παραπομπής μέσα στο κείμενο της εργασίας είναι όταν συσχετίζουμε διαφορετικά κείμενα συγγραφέων όπως:

Ο Γεωργίου (1989) αναφέρει ότι ..... ενώ ο Βασιλείου (2012) θεωρεί ότι... Στην παρένθεση τοποθετούμε την ημερομηνία έκδοσης του βιβλίου που έχουμε διαβάσει και έχουμε πάρει την πηγή. Όλα τα υπόλοιπα στοιχεία (τίτλος, εκδότης κ.α) τα τοποθετούμε στο τέλος στην βιβλιογραφία.

5. ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- Οι σημειώσεις περιέχουν υλικό που δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στο κείμενο, καθώς
- δεν σχετίζεται άμεσα με αυτό, ή
  - θα διασπούσε τη συνεχή ροή του κειμένου, συγχρόνως όμως
  - είναι απαραίτητο για μια επιστημονική εργασία.

Οι σημαντικότερες λειτουργίες μιας σημείωσης είναι δύο:

1. Διασάφηση ή τροποποίηση

Περιέχει στοιχεία που εντός του κειμένου θα διέκοπταν τη συλλογιστική του πορεία, παρουσιάζουν ωστόσο ενδιαφέρον για τον αναγνώστη – ή τουλάχιστον για μια μερίδα αναγνωστών (π.χ. τεχνικές λεπτομέρειες, διαφορετικές προσεγγίσεις, κ.λπ.). Στις σημειώσεις ο συγγραφέας γράφει πιο «ελεύθερα»: αναπτύσσει αντίθετες απόψεις και εξηγεί τη διαφωνία του με αυτές, αναφέρεται σε λάθη άλλων και τα διορθώνει, επεξηγεί την ορολογία του, επι-σημαίνει κενά στην έρευνα που πρέπει μελλοντικά να καλυφθούν

Όχι υπερβολές ή κατάχρηση: ο χώρος των σημειώσεων δεν αποτελεί πεδίο επίδειξης γνώσεων ή εναπόθεσης κάθε είδους στοιχείων που μόνο μακρινή σχέση έχουν με το αντικείμενο της εργασίας. Ό,τι είναι απαραίτητο για την κατανόηση ανήκει στο κυρίως κείμενο.

2. Τεκμηρίωση

Η αναφορά της πηγής αποτελεί καθήκον κάθε επιστήμονα – είτε παραθέτει αυτολεξεί, είτε απλώς κάνει χρήση του περιεχομένου της. Εκτός από θέμα επιστημονικής τιμής, η τεκμηρίωση έχει και μια επιστημονική χρησιμότητα: ο αναγνώστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα ελέγχου των θέσεων του συγγραφέα.

Από την άλλη πλευρά, δεν χρειάζεται η τεκμηρίωση αυτονόητων ή πασίδηλων γεγονότων. Δεν παραπέμπουμε σε κάποιο βιογραφικό λεξικό, όταν αναφέρουμε χρονολογίες γέννησης και θανάτου ενός φιλοσόφου, ούτε σε κάποιο ετυμολογικό λεξικό για να πούμε ότι η λέξη «πολιτική» προέρχεται από το αρχαιοελληνικό *πόλις*. Σύντομες παραπομπές παρατίθενται εντός του κειμένου: (επώνυμο³, έτος πρώτης δημοσίευσης, σ. ___). Προϋπόθεση: η ύπαρξη βιβλιογραφίας στο τέλος του κειμένου.

Έκταση και συχνότητα των σημειώσεων δεν επιτρέπεται να καταλύουν τη συμμετρία του κειμένου. Υπερβολική προσφυγή σε αυτές δηλώνει αδυναμία αφομοίωσης.

Οι σημειώσεις πρέπει να είναι υποσελίδιες (υποσημειώσεις), αντί π.χ. να παρατίθενται συγκεντρωμένες στο τέλος κάθε κεφαλαίου ή στο τέλος της εργασίας.

Η υποσημείωση παρεμβάλλεται με την τοποθέτηση ενός αριθμητικού εκθέτη στο σημείο του κειμένου στο οποίο αναφέρεται³. Η αρίθμηση των υποσημειώσεων είναι προτιμότερο να είναι συνεχής, αντί να ξεκινούμε από το 1 σε κάθε σελίδα ή κεφάλαιο. Το κείμενο των υποσημειώσεων γράφεται με μικρότερα στοιχεία και διαστήματα.

---

³ Παράδειγμα.: Καρύδης, Χ.2003: 15.

6. ΠΩΣ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΕΤΕ ΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ⁴

- **Τι είναι η λογοκλοπή;**

Πολύ απλά η λογοκλοπή αποτελεί κλοπή. Λογοκλοπή σημαίνει να χρησιμοποιείς τις λέξεις, τις ιδέες και τους κόπους άλλων συγγραφέων, ενώ δίνεις την εντύπωση ότι είναι δικοί σου. Αυτό μπορεί να ισχύει ακόμα και για μια μεμονωμένη φράση ή πρόταση, και όχι μόνο για ολόκληρη την εργασία. Μπορεί να έχεις πάρει αυτήν την δουλειά από συγγραφείς που έχεις διαβάσει ή από συμφοιτητές και συμφοιτήτριες σου. Αν αυτό γίνει με εσκεμμένη πρόθεση εξαπάτησης του αναγνώστη, τότε είναι σίγουρα μια πράξη κλοπής.

Δυστυχώς, παρόλα αυτά, είναι δυνατόν κάποιοι φοιτητές/τριες χωρίς να το θέλουν να βρεθούν αντιμέτωποι με κατηγορία λογοκλοπής λόγω απροσεξίας ή άγνοιας. Η διαδικασία διερεύνησης μιας τέτοιας κατηγορίας είναι χρονοβόρα και δυσάρεστη για όλους. Είναι λοιπόν στο συμφέρον όλων μας να λάβεις κάθε απαραίτητο μέτρο έτσι ώστε όχι μόνο να αποφύγεις την λογοκλοπή αλλά και μην δώσεις λόγο στον αναγνώστη να φέρει υποψία για την ύπαρξη της.

Όποια και αν είναι η πρόθεση, δεν παύει να είναι ανάρμοστο για οποιονδήποτε να απολαμβάνει τα εύσημα για δουλειά η οποία δεν είναι δική του. Αν δεν είναι ξεκάθαρο στον αναγνώστη ποιο μέρος της εργασίας είναι η δική σου δουλειά και ποιο μέρος προέρχεται από κάποιον άλλου, πώς είναι δυνατόν να γνωρίζει ο βαθμολογητής τι είναι άξιο βαθμολογίας; Αναπόφευκτα ο βαθμός θα ελαττωθεί, ακόμα και αν η εργασία δεν έχει κάποιο πιο σοβαρό πρόβλημα, επειδή είναι δική σου ευθύνη ως συντάκτης της εργασίας να ξεκαθαρίσεις τον διαχωρισμό για τον αναγνώστη.

- **Πώς μπορώ να αποφύγω την κατηγορία της λογοκλοπής;**

Η πρώτη συμβουλή είναι «**Αν έχεις κάποια αμφιβολία, ΡΩΤΑ!**». Πρώτα τον καθηγητή του μαθήματος ή άλλους καθηγητές Η κοινή λογική θα σε βοηθήσει να αποφύγεις τα περισσότερα προβλήματα.

Το κυριότερο πράγμα που πρέπει να κάνεις είναι να παρέχεις πλήρεις και οργανωμένες ακαδημαϊκές αναφορές (references) για οτιδήποτε χρησιμοποιείς στην εργασία σου. Οι αναφορές πρέπει να επιτρέπουν στον αναγνώστη να ανατρέξει κατευθείαν στο κείμενο που αναφέρεσαι ή από το οποίο χρησιμοποιείς κάποιο εδάφιο (quote), στην ίδια έκδοση του βιβλίου ή του άρθρου που έχεις διαβάσει. Γι'αυτό είναι απαραίτητο να περιλαμβάνεις τις πλήρεις λεπτομέρειες του εκδότη, τον τόπο έκδοσης και ημερομηνία και οποιεσδήποτε άλλες πληροφορίες που ξεχωρίζουν την συγκεκριμένη έκδοση. Διαφορετικές εκδόσεις του ίδιου βιβλίου είναι δυνατόν να διαφέρουν, π.χ. όσον αφορά τον αριθμό σελίδων, έτσι ο αναγνώστης δεν θα βρει το κείμενο στην σελίδα που αναφέρεται.

Χρησιμοποιώντας πλήρεις αναφορές δίνεις την δυνατότητα στον αναγνώστη να ελέγξει το εδάφιο και το περιβάλλον του έτσι ώστε να δει αν το έχεις εφαρμόσει και ερμηνεύσει σωστά. Επίσης δίνει την δυνατότητα στον αναγνώστη να διαβάσει επιπλέον υλικό σε περίπτωση που βρει το θέμα ενδιαφέρον και θελήσει να το διερευνήσει περαιτέρω.

---

⁴ Από τον Dr. Hugh S Pypert.

Μια πηγή η οποία δεν μπορεί να εντοπισθεί εξαιτίας ελλιπών αναφορών είναι κατά συνέπεια «μη αναφερόμενη». Αν συνάψεις λοιπόν την δήλωση της σχολής για ακαδημαϊκή ακεραιότητα σε μια εργασία με ανεπαρκείς αναφορές, ψεύδεσαι.

Όταν δεν παρέχεις ακριβείς αναφορές δημιουργείς απορίες για το αν προσπαθείς να κρύψεις κάτι από τον αναγνώστη.

- **Συμπέρασμα:**

Τρόποι αποφυγής λογοκλοπής:

1. Κατά την έρευνα και λήψη σημειώσεων: σημειώνουμε πάντοτε την πηγή.
2. Κατά την παράφραση και περίληψη: ελέγχουμε προσεκτικά το κείμενό μας συγκρίνοντας το με την πηγή, και την αναφέρουμε· εκφραζόμαστε χρησιμοποιώντας λέξεις και σύνταξη διαφορετική από εκείνα της πηγής· θέτουμε εντός εισαγωγικών κάθε κατά λέξη παράθεμα.
3. Σε κατά λέξη παράθεση: επιλέγουμε μόνο τα πολύ σημαντικά παραθέματα, σημειώνουμε την πηγή αμέσως πριν ή μετά την παράθεση, χρησιμοποιούμε [αγκύλες] ή [...].

- **Πιθανές Παγίδες**

Υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα σημεία στην δημιουργία αναφορών που μπορούν να οδηγήσουν σε σύγχυση. Να θυμάστε, η βασική αρχή είναι ότι πρέπει να είστε ξεκάθαροι προς τον αναγνώστη για το ποια κομμάτια αποτελούν δική σας δουλειά και ποια ανήκουν σε άλλους συγγραφείς.

- **Εδάφια (Quotations)**

Πολύ απλά, όταν παραθέτεις προτάσεις, φράσεις ή ακόμα και ξεχωριστές λέξεις από μια πηγή, **πρέπει να τα βάζεις σε άγκιστρα, πλάγια** (“*σήμερα έλαβα το...*”), με κενό μεταξύ της παραγράφου και να σημειώνεις την σελίδα από την οποία προέρχονται οι λέξεις. **Αν έχεις την οποιαδήποτε αμφιβολία ακολούθησε αυτόν τον κανόνα και δεν θα κάνεις λάθος**, τουλάχιστον όσον αφορά την λογοκλοπή (αλλά δεσ παρακάτω).

π.χ:

‘*Ο Διονύσιος Σολομός υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους....*’ (Γεωργίου, 2022:54-55).

Σημείωση: Αν ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στο κείμενο και να βρει αντιστοιχία λέξη-προς-λέξη ανάμεσα σε αυτά που γράφεις και αυτά που περιέχει η πηγή, δεν σε καλύπτει από κατηγορία λογοκλοπής το γεγονός ότι έβαλες μια γενική αναφορά στο βιβλίο ή ακόμα και στο συγκεκριμένο κείμενο. Τέτοια «κρυμμένα» εδάφια είναι απαράδεκτα. Πρέπει να είναι σημειωμένα σαν εδάφια στο κείμενο.

- **Περίληψεις**

Συχνά πάντως δεν είναι απαραίτητο ή μπορεί να μην θέλεις να χρησιμοποιήσεις ένα εδάφιο λέξη-προς-λέξη από ένα βιβλίο για να εξηγήσεις κάποιο επιχείρημα. Όντως μια εργασία η οποία είναι απλά μια συλλογή αποφθεγμάτων μπορεί να

καλύπτεται από κατηγορία λογοκλοπής κατά το γράμμα των κανονισμών, όμως δεν θα πάρει καθόλου βαθμούς!

Δείχνοντας ότι είσαι σε θέση να αντιγράψεις αποφθέγματα δεν δίνει κάποια ένδειξη στον αναγνώστη για το ποια είναι η ερμηνεία σου στο θέμα και δεν δείχνει ότι είσαι σε θέση να καταλάβεις το νόημα ενός κειμένου και να μεταδώσεις με οικονομία τα σημεία εκείνα που είναι σημαντικά και έχουν σχέση με το αντικείμενο.

Είναι απόλυτα αποδεκτό να κάνεις περιλήψεις των λεγόμενων του συγγραφέα. Πρέπει όμως να παρέχεις στον αναγνώστη σου τις πληροφορίες που χρειάζεται για να ελέγξει αν η περίληψη σου είναι ακριβής. **Είναι επίσης πολύ σημαντικό να κάνεις ξεκάθαρο διαχωρισμό στο σημείο που η περίληψη των λεγόμενων του συγγραφέα τελειώνει και όπου προχωράς στην δική σου αξιολόγηση ή ανάπτυξη.**

Αυτό είναι ένα σημαντικό σημείο που όμως παρουσιάζει και εξαιρετική δυσκολία. Δεν είναι αρκετό να χρησιμοποιείς απλά σημειώσεις και αναφορές, παρότι είναι απαραίτητες. Πρέπει να είσαι προσεκτικός χρησιμοποιώντας εκφράσεις όπως

Σύμφωνα με τον Braun (1996:215-216), ...

Ο Johnson (1998:215-216), υποστηρίζει ...

Περίληπτικά, η άποψη του Black (1996:215-216), είναι ...

και μετά να δηλώνεις ξεκάθαρα ότι προχωράς παραπέρα με φράσεις όπως

Το συμπέρασμα που μπορούμε να βγάλουμε από τα παραπάνω ή από αυτό είναι ...

Η άποψη του Braun (1996:215-216) πρέπει να συγκριθεί με αυτήν του Rawson (1996:215-216) που υποστηρίζει ότι ...

Στα παραπάνω παραδείγματα θα πρέπει να υπάρχει μια υποσημείωση ή αναφορά δίπλα από το κάθε όνομα έτσι ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να ελέγξει την πηγή της περίληψης.

Σημείωση: Οι περιλήψεις πρέπει να είναι γραμμένες με δικά σου λόγια. Οποιοσδήποτε φράσεις ή ξεχωριστές λέξεις τις οποίες παίρνεις από την πηγή πρέπει να μπουν σε διπλά άγκιστρα (“...”). Αυτό είναι ένα από τα πιο κοινά λάθη που κάνουν οι φοιτητές και όσες φορές και να επαναλάβουμε την συμβουλή δεν είναι αρκετές. **Μια γενική αναφορά δεν σε καλύπτει από υποψία λογοκλοπής.** Ούτε είναι αρκετό απλά να αλλάξεις κάποια τυχαία λέξη εδώ και εκεί ενώ στην ουσία αντιγράφεις αυτό που λέει η πηγή. Η διαλογή προτάσεων και η «συρραφή» τους είναι επίσης απαράδεκτη. Η περίληψη πρέπει να είναι στα δικά σου λόγια, διαφορετικά πρέπει να βρίσκεται σε διπλά άγκιστρα (“...”). Ένα καλό κόλπο είναι να κλείνεις το βιβλίο καθώς γράφεις την περίληψη. Αν έχεις αμφιβολίες βάλτο σε διπλά άγκιστρα (“...”), αλλά να θυμάσαι ότι εσύ δεν μπορείς να πάρεις βαθμούς για τα περιεχόμενα ενός εδαφίου! Μια από τις πιο σημαντικές ικανότητες που βαθμολογείται σε μια εργασία είναι η ικανότητα σου να μεταφέρεις λακωνικά τα σχετικά και σημαντικά σημεία που αφομοιώσες από το διάβασμα σου.

Πρέπει επίσης να θυμάσαι ότι τους περισσότερους βαθμούς δεν τους παίρνεις για την ίδια την περίληψη σου, αλλά για το τι κάνεις με την περίληψη: για τον τρόπο που αναπτύσσεις ή και για την κριτική που κάνεις στο υλικό που χρησιμοποιείς. Μια

εργασία που περιέχει μόνο περιλήψεις της δουλειάς άλλων χωρίς κάποια αξιολόγηση των επιχειρημάτων ή προσπάθεια να καταλήξει σε κάποιο συμπέρασμα δεν θα πάρει υψηλό βαθμό, άσχετα από το πόσο καλογραμμένη είναι και πόσο καλές αναφορές έχει. Όσο περισσότερο μπορείς να δείξεις μια πρωτότυπη προσέγγιση τόσο λιγοστεύουν οι πιθανότητες να κινηθούν υποψίες για λογοκλοπή.

- **ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΗΓΕΣ**

Γνωρίζουμε λόγω εμπειρίας ότι οι φοιτητές αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα προβλήματα με τις επονομαζόμενες «δευτερεύουσες πηγές» σε αντίθεση με τις «πρωτεύουσες πηγές». Ο διαχωρισμός είναι απλός. Όταν παίρνεις υλικό απευθείας από την δουλειά ενός συγγραφέα, τότε χρησιμοποιείς μια πρωτεύουσα πηγή. Όμως, όταν παίρνεις υλικό που έχει πει κάποιος τρίτος και χρησιμοποιείται στην δουλειά του συγγραφέα, είτε με την μορφή αποφθέγματος είτε με την μορφή περίληψης, τότε χρησιμοποιείς μια δευτερεύουσα πηγή.

- **Κάνοντας αναφορές σε εδάφια**

Ένα πρόβλημα που είναι σχεδόν αναπόφευκτο έγκειται στο γεγονός ότι και τα βιβλία που μελετάς για μια εργασία περιέχουν εδάφια από άλλα βιβλία, εδάφια τα οποία είναι συχνά τα πιο σχετικά και χρήσιμα για το θέμα. Πρέπει να είσαι προσεκτικός σε τέτοιες περιπτώσεις γιατί δεν θα πρέπει να δώσεις στον αναγνώστη την εντύπωση ότι έχεις διαβάσει βιβλία που στην πραγματικότητα δεν έχεις διαβάσει! Όταν δεν έχεις κάνει την δουλειά να βρεις το εδάφιο τότε δεν θα πρέπει να ισχυρισθείς ότι εσύ την βρήκες. Αν απλά παραθέσεις τα λόγια που βρήκες δεν αναγνωρίζεις την πραγματική πηγή από την οποία πήρες τις λέξεις η οποία είναι το βιβλίο που διάβασες και συνεπώς κινδυνεύεις να παραβιάσεις την δήλωση ακαδημαϊκής ακεραιότητας. Είναι γεγονός ότι η καλύτερη συμβουλή είναι να **μην** παραθέτεις εδάφια παρά μόνο μετά από πολύ σκέψη.

Αν αποφασίσεις ότι είναι απαραίτητο, ο πρώτος κανόνας που πρέπει να ακολουθείς είναι **να ελέγξεις το εδάφιο**. Οι ερευνητές στις κλασικές επιστήμες αφιερώνουν πολύ χρόνο σε αυτόν τον έλεγχο. Πώς μπορείς να ξέρεις ότι το βιβλίο που διαβάζεις έχει παραθέσει το εδάφιο με ακρίβεια και περιέχει την κατάλληλη αναφορά στον αρχικό συγγραφέα; Τυπογραφικά λάθη και άλλα απρόβλεπτα περιστατικά συμβαίνουν συχνά. Το εδάφιο μπορεί στην πραγματικότητα να έχει παρθεί επιλεκτικά εκτός των συλλεγόμενων του συγγραφέα και διαβάζοντας ολόκληρο το κείμενο μπορεί να καταλήξεις στο συμπέρασμα ότι το αρχικό νόημα έχει διαστρεβλωθεί.

Γι' αυτό είναι απαραίτητο να ανατρέξεις στο αρχικό βιβλίο αναφοράς του εδαφίου έτσι ώστε να ελέγξεις την αναφορά. Αν πρόκειται για κάποιο κλασικό έργο το οποίο υπάρχει σε πολλές εκδόσεις και/ή μεταφράσεις μπορεί να συμπεράνεις ότι είναι αρκετή η εξακρίβωση της αναφοράς από μια διαφορετική έκδοση. Σε αυτήν την περίπτωση πρέπει να παραθέσεις το εδάφιο και να αναφερθείς στην πηγή που χρησιμοποιήσες για να το ελέγξεις καθώς εσύ δεν μπορείς να εγγυηθείς για την ακρίβεια της αναφοράς στην δευτερεύουσα πηγή.

Αν δεν μπορείς να ελέγξεις το εδάφιο, είτε επειδή η αρχική πηγή δεν είναι διαθέσιμη ή επειδή τα περιθώρια χρόνου δεν το επιτρέπουν, πρέπει να δώσεις αναφορά τόσο στην πηγή του εδαφίου όσο και στο μέρος στο οποίο έχει χρησιμοποιηθεί. π.χ.

Jeremy Fisher *The Crimes of Peter Rabbit* (Oxford, Oxford University Press, 1987) p. 45, quoted in Jemima Puddleduck 'Peter Rabbit Vindicated' *Journal of Beatrix Potter Studies* 2 (1999) pp. 2-12; p. 5. (Σημείωση: Αυτό είναι ένα παράδειγμα φανταστικό το οποίο κατασκευασμένο για τις ανάγκες του παρόντος – δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί σαν δικαιολογία για να δημιουργούνται ανύπαρκτες αναφορές στις εργασίες σου!)

Όπως και να 'χει, η αναφορά και στις δύο πηγές είναι η πιο σίγουρη πρακτική.

- **ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ**

Δεν χρειάζεται φυσικά να αναφερθεί ότι η αντιγραφή της δουλειάς κάποιου άλλου φοιτητή/τρια και η παράδοση της ως δικής σου είναι **απαράδεκτη**, ανεξαρτήτως από το εάν γίνεται με ή χωρίς την συγκατάθεση τους. Η προσπάθεια να κερδίσεις βαθμούς με εργασίες οι οποίες είναι διαθέσιμες στο διαδίκτυο ή από άλλες πηγές είναι επίσης **μη αποδεκτή**.

Μια πιο δύσκολη περίπτωση είναι όταν δύο φοιτητές έχουν δουλέψει μαζί ή έχουν μοιραστεί βιβλία, έτσι ώστε ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται παρόμοιες παραθέσεις σε εδάφια, επιχειρήματα ή τις γενικές δομές που διερωτάται αν αυτά είναι συμπτώσεις ή η μια εργασία έχει βασιστεί στην άλλη. Σε τέτοιες περιπτώσεις και αν το θέμα δεν είναι δυνατόν να διευθετηθεί, ο βαθμός μπορεί να μειωθεί στο μισό και να μοιραστεί ανάμεσα στους εμπλεκόμενους. Είναι λοιπόν στο συμφέρον και των δύο σας ότι η δουλειά σας φαίνεται ότι είναι ανεξάρτητη.

Είναι δυνατόν επίσης να δημιουργηθεί πρόβλημα εάν υπάρχει μόνο περιορισμένος αριθμός βιβλίων για μια μεγάλη τάξη και παρόμοια εδάφια και βιβλιογραφίες παρουσιάζονται. Σε τέτοιες περιπτώσεις είναι σημαντικό να επιδεικνύεις όχι μόνο ότι μπορείς να παραθέσεις υλικό, αλλά επίσης ότι είσαι σε θέση να κάνεις περιλήψεις και να δομήσεις την εργασία σου ανεξάρτητα.

- **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ**

Παρότι η λογοκλοπή είναι μια σοβαρή ακαδημαϊκή παραβίαση, αν είσαι ξεκάθαρος, προσεκτικός και ειλικρινής δεν πρόκειται να υπάρξει κανένα πρόβλημα. Μην αφήνεις τον φόβο της λογοκλοπής να σε εμποδίζει από το να χρησιμοποιείς όλες τις συναρπαστικές γνώσεις που βρίσκονται στα γραπτά άλλων. Η μάθηση μιας κανονικής και υπεύθυνης χρήσης της δουλειάς άλλων στην ανάπτυξη της δικής σου κατανόησης σε ένα τομέα βρίσκεται στο επίκεντρο της ακαδημαϊκής ζωής.

Αν έχεις κάποια αμφιβολία, **ΡΩΤΑ τον υπεύθυνο καθηγητή σου!**

Υπόδειγμα εξωφύλλου του αντιτύπου που υποβάλλεται

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Σχολή Περιβάλλοντος

Τμήμα Περιβάλλοντος

Μάθημα: Περιβάλλον και Μνημεία

Γ Εξάμηνο

Τίτλος Εργασίας

(Ο τίτλος που θα επιλεγεί πρέπει να περιγράφει πλήρως το περιεχόμενο της Εργασίας)

Φοιτητής: Γεώργιος Χατζόπουλος

Διδάσκων: Αναπλ. Καθηγητής Χρήστος Καρύδης

Ζάκυνθος, Μάρτιος 2022

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελ.

Περίληψη

Abstract

Ευχαριστίες

1. Εισαγωγή	7
2. Κύριο Μέρος (εδώ τοποθετούμε τις επικεφαλίδες ανάλογα με το περιεχόμενο της εργασίας)	8
3. Επίλογος-Συμπεράσματα	10

Βιβλιογραφία

Δικτυογραφία

Παραρτήματα

Περίληψη

Μισή σελίδα αρκεί

Abstract

Μισή σελίδα αρκεί

7. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Όλες οι φωτογραφίες πρέπει να παρεμβάλλονται μέσα στο κείμενο και όχι να τοποθετούνται στις τελευταίες σελίδες, διότι είναι κουραστικό για τον αναγνώστη.

Ο αριθμός της εικόνας θα πρέπει να τοποθετείται μέσα στο κείμενο οδηγώντας τον αναγνώστη.

Π.χ.:

Τα τυπικά χαρακτηριστικά του είναι η «γραμμή αναφοράς» που κατασκευάζεται με νοητή γραμμή στον άξονα Βορράς-Νότος και ταυτίζεται με ένα παράλληλο γεωγραφικού μήκους, και η «γραμμή βάσης» κάθετη στην προηγούμενη η οποία ταυτίζεται με έναν παράλληλο γεωγραφικού πλάτους (εικ. 1 ή Εικ.1).

Εικόνα 1. Κάνναβος της θέσης. Δίκτυο από παράλληλες και κάθετες μεταξύ τους γραμμές, το οποίο καλύπτει όλη την θέση της ανασκαφής.
(Πηγή: Αρχαιολογία. Οδηγός στο Παρελθόν και στους Θησαυρούς του Κόσμου.2004:76)

- Στο κάτω μέρος της φωτογραφίας αναφέρουμε πρώτα τον αριθμό της εικόνας, τα στοιχεία (τι βλέπουμε δηλαδή) και την πηγή που την λάβαμε. Εάν η φωτογραφία είναι δική μας βάζουμε απλώς το όνομα μας. Εάν είναι από ιστοσελίδα, τότε τοποθετούμε την διεύθυνση της σελίδας).
- Καλό είναι η γραμματοσειρά της λεζάντας να είναι μικρότερη από του κειμένου.
- Οι φωτογραφίες δε θα επικολλώνται στο χαρτί, αλλά θα εισάγονται στην εργασία κατά τη συγγραφή αυτής με τη βοήθεια σαρωτή (scanner). Εργασίες που θα περιέχουν φωτογραφίες χωρίς πηγές **δε γίνονται δεκτές**.
- Εάν η φωτογραφία είναι δική μας τότε αναφέρουμε ως πηγή: (Πηγή: Χρ. Καρύδης, προσωπικό αρχείο).

8. Γενικές Τεχνικές Λεπτομέρειες Εργασίας

- Η εκπόνηση εργασιών είναι *υποχρεωτικές* για τους φοιτητές/τριες όλων των εξαμήνων.
- Οι εργασίες είναι ατομικές ή και ομαδικές (μέχρι δύο άτομα).
- Η ελληνική ή ξένη βιβλιογραφία παρατίθεται στο τέλος της εργασίας, αλφαβητικά και σε ξεχωριστή σελίδα. Αναφέρουμε τα βιβλία ξεχωριστά από τις ιστοσελίδες (δικτυογραφία).
- Συνήθης έκταση απλής εργασίας: 8-15 σελίδες.
- Μέγεθος γραμματοσειράς: **12pt** . Διάστημα όλου του κειμένου: **1,5**.
- Μέγεθος γραμματοσειράς κεφαλαίων: **14pt**
- Οι τίτλοι των κεφαλαίων ή των παραγράφων μέσα στο κείμενο να είναι **bold**, υπογραμμισμένες ή ΚΕΦΑΛΑΙΑ. (επιλέξτε όχι όλα!!)
- Συνήθης γραμματοσειρά Times New Roman ή Arial.
- Αρίθμηση σελίδων στο κάτω μέρος (κέντρο ή δεξιά).
- Μεγάλο δεξί περιθώριο σε όλες τις πλευρές (3-4 εκ.).
- Προτείνεται **οι Εργασίες να εκτυπώνονται και στις δύο όψεις των φύλλων**, για εξοικονόμηση όγκου και χαρτιού. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται ότι οι μονές σελίδες είναι στο δεξί μέρος, ενώ οι ζυγές στο αριστερό. Η εκτύπωση και στις δύο όψεις **δεν ισχύει για την τελική πτυχιακή εργασία**.
- Η χρήση κόλλας (ρευστής ή *stick*), σελοτέιπ, μονωτικής ταινίας και άλλων παρόμοιων υλικών απαγορεύεται, καθώς δε συμβάλλουν στην προστασία του αντίτυπου από τη φθορά του χρόνου.
- Επειδή κατά την φωτοτυπία της εργασίας οι έγχρωμες σελίδες αποτυπώνονται σε αποχρώσεις του γκρι, καλό είναι, για παράδειγμα σε γραφήματα, η διαφοροποίηση των γραμμών να μην γίνεται με χρήση διαφορετικών χρωμάτων, αλλά διαφορετικών συμβόλων. Όμοια, στα σχήματα είναι προτιμότερο να χρησιμοποιούνται γραμμοσκιασμένες επιφάνειες διαφορετικού τύπου, ώστε να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη αντίθεση.
- Δε χρησιμοποιούμε λατινικούς αριθμούς αλλά τους «μεταγράφουμε» (δέκα αντί 10) εκτός και εάν αυτό δεν είναι πρακτικό (π.χ. τον αριθμό 144.000)
- Όταν παραθέτουμε ένα ξένο κείμενο **είτε** χρησιμοποιούμε πλάγια **είτε** εισαγωγικά.
- Δε χρησιμοποιούμε κεφαλαία συλλήβδην στις υποσημειώσεις μας.

9. Παρατηρήσεις Αισθητικής

1. Κατά τη δακτυλογράφηση χρησιμοποιούμε **Πλήρη Στοίχιση** στο Βασικό Κείμενο, ενώ χρησιμοποιούμε πάντα και το **Χάρτη Εγγράφου** για να έχουμε πρό-χειρη τη δομή της Εργασίας. Αυτό επιτυγχάνεται όταν χαρακτηρίζουμε καθετί ως επικεφαλίδα 1, 2..., μαυρίζοντάς την και κάνοντας κλικ στο κουτάκι **Στυλ** αριστερά από εκείνο όπου καταγράφεται η *Γραμματοσειρά*.
2. Φροντίστε πάντα την εργασία να τη μελετά και ένα «**τρίτο μάτι**» αλλά και εσείς εφόσον την έχετε ήδη αφήσει για ένα διάστημα στο συρτάρι. Μην την παραδίδετε ποτέ αμέσως στον υπεύθυνο καθηγητή! Τα σημεία στίξης όταν δακτυλογραφούμε ένα κείμενο βρίσκονται αμέσως μετά την προηγούμενη λέξη.
3. Πρέπει να κρατούμε το ίδιο στιλ γραμματοσειράς, κενών και μέγεθος γραμματοσειράς όμοιο σε όλο το κείμενο. Το τελικό κείμενο πρέπει να έχει μια συνέχεια και συνοχή.

10. ΟΙ ΣΥΝΗΘΕΣΤΕΡΕΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ

Βλ. : Βλέπε

εξ. : και εξής

κ.ά. : και άλλα, και άλλοι

κλπ. : και τα λοιπά

κ.π. : και παράλληλα, στην περίπτωση των Συνοπτικών Ευαγγελίων

ό.π.: όπου παραπάνω

πρβλ : παράβαλε, σύγκρινε

στίχ. : στίχος

11. ΤΡΟΠΟΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Η βιβλιογραφία παρατίθεται κατά αλφαβητική σειρά, με βάση το επώνυμο του συγγραφέα. Δημιουργούνται δύο καταστάσεις, μία για ελληνικά [Α] και μία για ξένα ονόματα [Β]. Ακολουθώντας το σύστημα Harvard παρακάτω υπάρχουν διάφορα παραδείγματα βιβλιογραφίας.

- *Από βιβλίο* (μονογραφία)

Καρύδης, Χ. 2006. *Εισαγωγή στην Προληπτική Συντήρηση των Υφασμάτων των Έργων Τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Φουτούρα.

ή

Καρύδης, Χ. (2006). Εισαγωγή στην Προληπτική Συντήρηση των Υφασμάτων των Έργων Τέχνης. Αθήνα: Φουτούρα.

ή

Καρύδης, Χ. (2006). Εισαγωγή στην Προληπτική Συντήρηση των Υφασμάτων των Έργων Τέχνης (2^η Έκδοση). Αθήνα: Φουτούρα.

- *Από βιβλίο με πολλούς συγγραφείς* (π.χ. κατάλογος)

Καρύδης, Χ. 2006. Ο Αρχιερατικός Σάκκος του Αγίου Νήφωνος: Ιστορία-Κατασκευή-Ανάλυση-Διατήρηση. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, εκ. Ο Άγιος Νήφων Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Άγιον Όρος: Ι. Μονή Αγ. Διονυσίου, σελ 472-485.

- *Από περιοδικό*

Καρύδης, Χ. 2006. Πέτασμα Ωραίας Πύλης από τον Ι. Ν. Αγίου Φωκά (Τουρκία). Καταγραφή φθορών και επεμβάσεις συντήρησης. Περιοδικό *Αρχαιολογία & Τέχνες*, Τεύχος 101, σελ. 67-71.

- *Από περιοδική έκδοση στο διαδίκτυο*

Καρύδης, Χ. 2008. Προληπτική Συντήρηση Έργων Τέχνης. [Online]. <http://www.preventiveconservation.gr> [2009, Μαρτίου 04].

- *Από πρακτικά συνεδρίου*

Καρύδης, Χ., Σακελλαρίου, Α.Γ και Νικολαΐδη, Μ. 2008. Προληπτική Συντήρηση Εκκλησιαστικών Αντικειμένων. Α Συμπόσιο Νεοελληνικής Εκκλησιαστικής Τέχνης, Θεολογική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών, 14-15 Μαρτίου, 2008. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών, σελ. 125.

- *Από αδημοσίευτη πανεπιστημιακή εργασία (π.χ πτυχιακή, διπλωματική, διατριβή ή σημειώσεις καθηγητού)*

Καρύδης, Χ. 2008. The Orthodox Christian Sakkos. Ecclesiastical Garments dating to the 15th- 20th c. from the Holy Mountain of Athos. Collection Survey, Scientific Analysis & Preventive Conservation. (Αδημοσίευτη Διατριβή, University of Lincoln, Μάρτιος 31).

και

Καρύδης, Χ. 2009. Εκκλησιαστική Χρυσοκεντητική. (Αδημοσίευτες σημειώσεις μαθήματος από σειρά διαλέξεων, Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης, Μάρτιος 2009).

12. Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΜΙΑΣ ΚΑΛΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ (POWER POINT)

1. **ΝΑ ΜΗΝ ΓΡΑΦΕΙΣ ΠΟΛΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ (slide).** Με λίγα *bullet points* μπορείς να περιγράψεις το αντικείμενο της εργασίας σου στο slide και τα υπόλοιπα να τα αναφέρεις κοιτάζοντας το κοινό. Μην γράφετε τα πάντα στο πρόγραμμα παρουσιάσεων. Και ακόμα περισσότερο, μην διαβάζετε λέξη προς λέξη αυτά που έχετε γράψει!
2. **ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΟΝΟ ΕΑΝ ΕΙΣΑΙ ΓΝΩΡΙΜΟΣ ΚΑΙ ΣΙΓΟΥΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ.** ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΟΥ ΘΑ ΣΕ ΡΩΤΗΣΟΥΝ ΖΥΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ. ΕΑΝ ΦΑΝΕΙ ΟΤΙ ΔΕΝ ΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΙΣ, ΑΥΤΟΜΑΤΩΣ ΑΚΥΡΩΝΕΤΑΙ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΟΥ ΚΑΙ ΕΣΥ ΩΣ ΟΜΙΛΗΤΗΣ.
3. **ΚΟΙΤΑ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΟΥ,** ΔΙΟΤΙ ΑΥΤΟΙ ΣΕ ΑΚΟΥΝΕ ΚΑΙ ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΚΑΝΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΟΧΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ.
4. **ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΠΑΝΤΟΤΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΟΥ.** ΚΑΛΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΝΑ ΜΗΝ ΞΕΠΕΡΝΑ ΤΑ 20ΛΕΠΤΑ ΓΙΑΤΙ ΜΕΤΑ ΚΟΥΡΑΖΕΙ. ΕΑΝ ΤΟ ΘΕΜΑ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΕΝΟ ΜΕ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΤΕ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΦΤΑΣΕΙ ΚΑΙ ΤΑ 40 ΛΕΠΤΑ.
5. **ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΜΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΕΙΚΟΝΕΣ ΟΤΑΝ ΜΙΛΑΜΕ ΓΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ή ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΖΥΤΗΜΑΤΑ.** ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΑΝΤΟΤΕ ΒΟΗΘΟΥΝ ΤΟΝ ΘΕΑΤΗ ΝΑ ΚΑΤΑΛΑΒΕΙ ΤΟ ΘΕΜΑ ΣΟΥ (οι φωτογραφίες που θα διαλέξεις πρέπει να είναι πολύ καλές. Εάν δεν είναι εστιασμένες και καλά φωτισμένες, καλύτερα να μην τις χρησιμοποιήσεις καθόλου!!!!)
6. **Πάρ'τε γνώμες.** Αν κάποιος άλλος αντέχει, ας ρίξει μια ματιά στην παρουσίαση. Προβάρετε λίγο σαν να υπάρχει κοινό. Ίσως κάποια από τα σημεία να σας κάνουν να νιώθετε άβολα. Αλλάξτε τα.
7. Αν σας αγχώνει κάτι που ίσως ξεχάσετε, **βάλ'τε το στις σημειώσεις** (notes στο PowerPoint). Είναι ένα πεδίο κάτω από την διαφάνεια το οποίο μπορείτε να βλέπετε εσείς αλλά όχι το κοινό!
8. Αν είναι βαρετά τα στατιστικά σας μην τα βάλετε! **Μην κάνετε επαναλήψεις ύλης,** σας υποτιμούν.
9. Animation; Όχι ευχαριστώ! Το κοινό θα πρέπει να προσέχει τα λόγια και το νόημα αυτών που λέτε αντί να γοητεύεται από διάφορα περιέργα εφέ που κάνουν τούμπες στον τοίχο!!!!

Παρατηρήσεις:

- Σεβόμαστε τους ομιλητές και προσπαθούμε να μην θορυβούμε μέσα στην αίθουσα. Ο ομιλητής έχει άγχος και του το μεταδίδεται περισσότερο αποσπώντας τον.
- Προβάρετε επίσης την χρήση του εξοπλισμού σας. Πως συνδέεται το προβολικό; Πως θα δώσει ο υπολογιστής εικόνα σε δεύτερη οθόνη; Αν έχετε ήχο, σε τι ένταση θα ακούγεται και πως θα τον ελέγχετε; Που θα στέκεστε και πως θα αλλάζετε διαφάνειες;

13. ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

Το αποτέλεσμα του ελέγχου των γνώσεων των φοιτητών, όλων των μαθημάτων, υποχρεωτικών (Υ) και μαθημάτων επιλογής (Ε), εκφράζεται αριθμητικά από μηδέν (0) έως δέκα (10). Η αποτυχία σημειώνεται από μηδέν (0) έως και τέσσερα (4) και η επιτυχία σημειώνεται από πέντε (5) έως και δέκα (10).

13.1 Βαθμός Μαθήματος

Ο βαθμός μαθήματος, υπολογίζεται ως ακολούθως:

1. Στο βαθμό του μαθήματος θα συμμετέχει με 50% ο βαθμός της γραπτής εργασίας.
2. Με 35% ο μέσος όρος των βαθμών της γραπτής εξέτασης
3. Με 15% ο μέσος όρος των βαθμών της παρουσίασης (power point) και της γενικής εικόνας του φοιτητή μέσα στην τάξη.

Ο βαθμός κλιμακώνεται σε: άριστα από 8,50 μέχρι 10, λίαν καλώς από 6,50 έως 8,50 (μη συμπεριλαμβανομένου) και καλώς από 5 έως 6,50 (μη συμπεριλαμβανομένου), σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση αριθμός 12920/ Β1 της 13ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με την τροποποίηση του.

14. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΉ

- Bell, J. 2007. *Πώς να Συντάξετε μια Επιστημονική Εργασία. Οδηγό Ερευνητικής Μεθοδολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Μπέλλας, Θ. 1998. *Δομή και γραφή της επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Eco, U. 2001. *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

• Γενικά λεξικά

1. Γ. Μπαμπινιώτης: *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*
2. Α.Π.Θ., Ίδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη: *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*
3. Θ. Βοστταντζόγλου: *Αντιλεξικόν, ή Ονομαστικόν της Νεοελληνικής Γλώσσης* [συνώνυμα]
4. Δ. Δημητράκος: *Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης* [Αρχαία, Μεσαιωνική, Καθαρεύ-ουσα, Δημοτική]

• Οδηγίες συγγραφής ακαδημαϊκής εργασίας:

<http://www.jimpryor.net/teaching/guidelines/writing.html>
<http://owl.english.purdue.edu/handouts/general/index.html>
http://www.sz.ruhr-uni-bochum.de/imperia/md/content/sz/tipps_2004.doc
http://www.pasyfoiepo.com/eap_odigies.htm

- Διαδίκτυο (Internet): Χρήσιμο για όποιον μπορεί να το χρησιμοποιεί **κριτικά**.

Το παραπάνω κείμενο βασίζεται εν μέρει στο βιβλίο του Umberto Eco (1994) και από Πανεπιστημιακές σημειώσεις του ΕΑΠ. Έχουν όμως παρεμβληθεί αρκετές αλλαγές και προσθήκες από τον επιμελητή.